

Statsråden

Innovasjon Norge Hovedkontoret
Postboks 448 Sentrum

0104 OSLO

Deres ref

Vår ref
05/1581-4 AXR

Dato
30. januar 2006

Statsbudsjettet 2006 - Kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling: Oppdragsbrev til Innovasjon Norge

Referansenr. 06/200001

I Innledning

Budsjettrammene som fremgår av dette brevet er i henhold til Stortingets bevilgningsvedtak for 2006. Den samlede bevilgningen over kap. 552, post 72 for budsjettåret 2006 er 319 mill. kroner, hvor andelen som stilles til rådighet for Innovasjon Norge er på 130,5 mill. kroner. Oversikt over den samlede rammefordelingen på posten følger av vedlegg 1.

Vedlagt følger også oversikt over fordelingen av midlene over kap. 551, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling, samlet kroner 1 054 555 000, som tildeles fylkeskommunene gjennom egne brev (vedlegg 2). Bevilgningen til næringsrettede utviklingstiltak som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift kap. 551, post 61 vil bli fordelt senere gjennom egne brev til fylkeskommunene.

Kommunal- og regionaldepartementet ønsker en bedre synliggjøring av bruken og resultatene av de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene over departementets budsjettområde. I løpet av 2005 er det derfor arbeidet med å konkretisere en målstruktur og utvikle et sett av felles årlige rapporteringskrav for bruken av de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene på tvers av virkemiddelaktører og poster på statsbudsjettet. Endringen skal bidra til at den samlede innsatsen på programområde

13.50 i statsbudsjettet blir bedre synliggjort og den skal gi et bedre grunnlag for både læring og resultatvurdering på tvers av aktører og forvaltningsnivå. Valg av målstruktur er en viktig første del av arbeidet med å forbedre mål- og resultatstyringen på departementets midler.

II Overordnede distrikts- og regionalpolitiske strategier

De overordnede målene for regjeringens distrikts- og regionalpolitikk er definert i St.prp.nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) Om endring av St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet 2006.

Regjeringen vil gjennomføre et distriktpolitisk løft. Målet er å legge til rette for likeverdige levekår og økt verdiskapning i hele landet slik at folk kan gis reell valgfrihet med hensyn til bosted. Regjeringen er opptatt av å sikre at det blir tatt distriktpolitiske hensyn i sektorpolitikken og har derfor en klar målsetting om bedre samordning av den brede distrikts- og regionalpolitikken. Regjeringen vil våren 2006 legge fram en egen stortingsmelding om distrikts- og regionalpolitikken.

Mesteparten av økningen av bevilgningene innenfor den smale distrikts- og regionalpolitikken er lagt på midlene til regional utvikling i regi av fylkeskommunene. Midlene forutsettes også å øke Innovasjon Norges handlingsrom når det gjelder bruk av investeringstilskudd, bedriftsutviklingstilskudd og etablererstipend. Regjeringen mener gjeninnføring av ordningen med kommunale næringsfond er et viktig grep for å stimulere lokalt initiativ, nyskaping og lokal verdiskaping. I de nye retningslinjene for kap. 551, post 60, er det lagt en føring på at fylkeskommunene, med unntak for kommunale/regionale næringsfond, skal benytte IN som operatør for direkte bedriftsrettede virkemidler.

Regjeringen vil sette i gang flere satsinger der departementet forutsetter at virkemiddelaktørene vil få viktige utviklings- og driftsoppgaver:

En egen nasjonal satsing på småsamfunn vil både ha fokus på gode tjenester, velferdstilbud og attraktive lokalsamfunn, og på å utløse nye muligheter for næringsutvikling. Departementet legger opp til en åpen dialog med fylkeskommuner, kommuner, frivillige organisasjoner, Innovasjon Norge og andre i utformingen av småsamfunnssatsingen.

Regjeringen vil at kvinner og ungdom skal ha muligheter til å skape egne arbeidsplasser nær hjemstedet sitt og vil avsette midler til tiltak som skal stimulere skaperevne og entreprenørskap hos kvinner og unge. Økte midler vil forsterke pågående satsinger hos virkemiddelaktørene og legge grunnlag for eventuelle nye prosjekter.

Kvinner og unge vil også være viktige målgrupper under en forsterket satsing i skjæringspunktet mellom kultur og næring i distriktene. Regjeringen viser til at det er satt i gang en rekke lovende tiltak og at det pågår mange interessante forsøk rundt i landet for å utvikle lokale kulturelle tradisjoner, spesielle kunstnermiljø og særlige naturgitte eller andre ressurser i økt næringsmessig sammenheng. Regjeringen mener derfor at det er et stort potensial for videre næringsutvikling innenfor denne sektoren som med en fellesbetegnelse ofte kalles kulturbaserte næringer. Det legges her opp til en satsing mellom flere departement samt fylkeskommuner og aktuelle virkemiddelaktører.

Regjeringen ønsker en helhetlig nordområdesatsing. Utsiktene til en omfattende petroleumsvirksomhet i Barentshavet bringer Nordområdene i fokus. Dette vil potensielt ha store virkninger på bl.a. næringsutvikling og utviklingen av det nordnorske samfunnet.

Departementet forventer at de nasjonale aktørene har et aktivt forhold til regionalt nivå både i forhold til de strategiske prosessene som fylkeskommunen har hovedansvaret for, og som mulig virkemiddelaktør for regionale satsinger. Departementet vil også gå inn i en nærmere dialog med aktørene om konkretisering og operasjonalisering av de satsinger som er nevnt over.

III Mål for KRDs særskilte midler til distrikts- og regionalpolitikk

Innenfor de overordnede målene for distrikts- og regionalpolitikken, har departementet konkretisert en helhetlig målstruktur for de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene over KRDs budsjett. Hovedmålene for programkategori 13.50 er:

- 1. Økt tilvekst, sysselsetting og internasjonalt konkurransedyktig næringsliv gjennom næringsutvikling, innovasjon og entreprenørskap, geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.**
- 2. Gode lokale og regionale rammebetingelser for næringsliv og befolkning, geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.**
- 3. Utvikle attraktive regioner og sentra for befolkning og næringsliv, geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.**

Både under hovedmål 1, 2 og 3 skal virkemidlene blant annet brukes til å møte omstillingsutfordringer i områder med ensidig næringsstruktur og små arbeidsmarkeder gjennom ulike typer nærings- og samfunnsrettet innsats. Det internasjonale arbeidet er en gjennomgående aktivitet innenfor alle målene. Innenfor disse målene skal det gis et særskilt fokus på målgruppene kvinner, unge og tiltak som

bidrar til miljøforbedringer. Særskilte tiltak rettet mot innvandrere skal også synliggjøres. Midlene til distrikts- og regionalpolitikk på Kommunal- og regionaldepartementets budsjett skal i hovedsak brukes innenfor det distriktpolitiske virkeområdet. Midler som blir benyttet utenfor virkeområdet skal være en del av en særlig regionalpolitisk innsats for å utløse potensial og fremme utvikling i alle deler av landet.

IV Om bruken av kap. 552, post 72

Midlene over kap. 552 post 72 skal generelt nyttes på områder og satsinger der det er formålstjenlig med overordnet, nasjonal koordinering, der nasjonale fellesløsninger for regional utvikling vil være kostnadseffektivt, til utvikling av nye virkemidler og arbeidsmetoder og til spredning av kunnskap og erfaringer. Midlene skal i hovedsak brukes innenfor virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene. Unntak for bruk av midler innenfor virkeområdet må gis en særskilt begrunnelse og sees i sammenheng med målet om å utvikle vekstkraftige regioner. Det vises til utfyllende omtale i retningslinjene for posten.

I hovedsak vil bevilgningen gå til programsatsinger og utviklingstiltak i regi av Innovasjon Norge (IN), Selskapet for industrivekst (SIVA), Norges forskningsråd og noen andre internasjonale aktører. Disse satsinger og tiltak hører inn under hovedmål 1 for distrikts- og regionalpolitikken.

Programmene for innovasjon og regional utvikling i Innovasjon Norge, hel- eller delfinansiert over kap. 552 post 72, fordeler seg på følgende arbeidsmål innenfor hovedmål 1^{1,2}:

Hovedmål 1: Økt tilvekst, sysselsetting og internasjonalt konkurransedyktig næringsliv gjennom næringsutvikling, innovasjon og entreprenørskap, geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.

¹ Departementet godkjenner at Innovasjon Norge holder tilbake en viss del av rammen for senere fordeling til programmer og satsinger som et middel til å styrke den strategiske innretningen av virkemiddelbruken. Disse midlene er i tabellen gruppert under kategorien Tjenesteutvikling/analyser. Departementet legger til grunn at forbruket knyttet til analyser under kategorien Tjenesteutvikling analyser vil utgjøre 2 mill. kr. Dette innebærer at 8 mill. kr vil komme til fordeling på programmer og satsinger på et senere tidspunkt i 2006.

² Enkelte programmer og satsinger vil kunne bidra til mer enn et av arbeidsmålene. I denne tabellen har departementet for enkelthets skyld koblet hvert program og hver satsing til et enkelt arbeidsmål.

Arbeidsmål 1.1	Program	Ramme 2006
Utvikle lokale og regionale næringsmiljø og innovasjonssystemer som gir bedre vilkår for innovasjonsbasert verdiskaping. Innsatsen tilpasses regionale utfordringer.	ARENA, Norwegian Centres of Expertise, Regional omstilling	45
Arbeidsmål 1.2 Øke innovasjonsevnen og –takten i etablerte bedrifter. Innsatsen tilpasses regionale utfordringer.	NT-programmet, BIT, FRAM, iVEL, Design, Internasjonale flerbedriftprosjekter, regional omstilling, Profilering	41,5
Arbeidsmål 1.3 Øke omfanget av lønnsomme etableringer. Innsatsen tilpasses regionale utfordringer.	FORNY, Inkubatorstipend, etablererstipend Entreprenørskapssatsingen, kvinner i Fokus, Unge i Fokus, Ung-Inkubatorstipend, Kvinner – innovasjon og entreprenørskap (ny satsing)	34
Annet:	Tjenesteutvikling/analyser	10

Departementet legger vekt på en tydeligere profilering av resultatene av distrikts- og regionalpolitiske programmer og satsinger og vil diskutere dette med de nasjonale virkemiddelaktørene.

For å kunne sammenlikne med oppdragsbrevet for 2005 presenteres nedenfor også en fordeling av midlene på Innovasjon Norges innsatsområder. Etter enighet med Innovasjon Norge er det visse endringer knyttet til hvilket innsatsområde de ulike programmene og satsingene plasseres under. I tabellen nedenfor fordeles midlene etter Innovasjon Norges innsatsområder:

Innovasjon Norge	
Entreprenørskap: herunder Unge i Fokus, FORNY, NT-programmet, Inkubatorstipend, Ung-inkubatorstipend, Entreprenørskapssatsing, Etablererstipend Svalbard	50,5
SMB m/internasjonale vekstambisjoner: herunder Internasjonale flerbedriftsprosjekter	1
Rekruttere flere kvinner til næringslivet: herunder kvinner – innovasjon og entreprenørskap, Kvinner i Fokus	10,5
Innovasjons- og kommersialiseringskompetanse: herunder IN kompetanse (FRAM, iVEL m.v.), Design	8
Profilering/omdømmebygging:	1
Nettverksbasert innovasjon og omstilling: herunder ARENA, Norwegian Centres of Expertise, regional omstilling	45
BiT og elektronisk forretningsutvikling:	4,5
Analysar, Tjenesteutvikling	10
Samlet økonomisk ramme for IN	130,5

Innovasjon Norge vil som tidligere år ha en frihet til å foreta mindre omdisponeringer mellom de ulike innsatsområdene. Departementet legger også for 2006 opp til at Innovasjon Norge skal videreføre sitt arbeid innen regional omstilling som rådgiver, pådriver og kvalitetssikrer i forhold til omstillingsarbeidet i fylkene.

Norwegian Centres of Expertise (NCE): Det legges opp til å gi inntil 6 kandidater NCE-status i 2006. Midler til NCE over KRDs kap. 552, post 72 skal bidra til å nå KRDs hovedmål 1. Årlig rapportering fra NCE på bruken av kap. 552, post 72 til KRD skal følge vedlagte rapporteringskrav knyttet til hovedmål 1. Departementet ser svært positivt på det gode samarbeidet av både strategisk og operativ karakter som bl.a. programarbeidet knyttet til NCE har bidratt til å utvikle. Departementet håper dette kan styrkes ytterligere i tiden framover.

Midlene blir gitt Innovasjon Norge som tilskudd uten tilbakebetaling. Virkemiddelaktørene gis fullmakt til å fastsette hvilket år tilsagnet gis, hvor lenge et tilsagn skal gjelde, behandle søknader om forlengelse av tilsagn og bevilge ubenyttede midler til nye tiltak i tråd med de mål Stortinget har satt for bevilgningen. Dette innebærer at ubenyttede midler i 2006 kan overføres til senere år. Dersom det blir overført store midler fra år til år, kan dette få konsekvenser for senere års bevilgninger.

Retningslinjene for både kap. 551, post 60 og kap. 552, post 72 er revidert med bakgrunn i nødvendige oppdateringer og presiseringer. Dette gjelder blant annet

retningslinjenes forhold til bestemmelser i EØS-avtalens regional- og statstøtteregulativ. De viktigste endringene er for øvrig knyttet til overordnede målformuleringer og krav om revisorattesterte regnskap fra tilskuddsmottakere. De reviderte retningslinjene vil gjelde kun for 2006, siden nye retningslinjer vil tre i kraft fra 1.1.07. Disse vil bli utarbeidet med utgangspunkt i EUs nye regional- og statstøtteregulativ som ble vedtatt 21. desember 2005. Som følge av endret regulativ vil også de geografiske virkeområdene for de distriktspolitiske virkemidlene bli endret fra og med 1.1.2007. De reviderte retningslinjene til kap. 551, post 60 og kap. 552 post 72 er lagt ved brevet som vedlegg 5.

Tilsagnet utbetales i tre like rater fordelt over budsjettåret (ca. 01.02, 01.06, 01.10).

V Årlige resultatkrav og rapportering for kap. 552, post 72 og rapportering for kap. 551, post 60

KRD viser til ny helhetlig målstruktur og rapporteringssystem for kap. 13.50 gjeldende fra 01.01.06. Innovasjon Norge skal være operatør for direkte bedriftsrettede ordninger.

Departementet viser til kravene for årsrapporten fra Innovasjon Norge, spesifisert i den felles rapporteringskalenderen fra bevilgende departementer (vedlegg 4). I rapporteringskalenderen bes Innovasjon Norge knytte relativt utfyllende kommentarer og vurderinger i forhold til mål- og resultatstyringssystemet, inkludert målgrupper og fokusområder. Innovasjon Norge bes gi vurderinger av måloppnåelse for midler fra Kommunal- og regionaldepartementet og fylkeskommunene innen KRDs hovedmål 1 som bygger på Innovasjon Norges mål- og resultatstyringssystem. Innovasjon Norge bes også om å kommentere programvirksomhetens forankring i regionale utviklingsplaner og samspill og samfinansiering med andre satsinger (kommunale, regionale, nasjonale og internasjonale) i fylker/regioner. Videre bes Innovasjon Norge gi en vurdering av oppnåelse av Innovasjon Norges delmål 4 i henhold til mål- og resultatstyringssystemet for Innovasjon Norge.

I forbindelse med årsrapporten ber departementet Innovasjon Norge oversende elektronisk en sammenstilling av informasjonen i henhold til KRDs rapporteringskrav for 2006 gitt i vedlegg 6a og 6b. Disse vedleggene oversendes også elektronisk i forbindelse med oppdragsbrevet.

i) Kap. 552, post 72

Departementet viser til Innovasjon Norges brev av 31.1.2005, med programbeskrivelser, resultatkrav og indikatorer for Innovasjon Norge programmer hel- eller delfinansiert over kap. 552, post 72. Innovasjon Norge bes oversende oppdaterte programbeskrivelser for 2006 som grunnlag for styringsdialogen basert på KRDs nye mål- og rapporteringssystem og retningslinjer innen 28.2.2006.

Departementet viser til Innovasjon Norges MRS system med definerte effekt- og aktivitetsindikatorer som er knyttet til de fire delmålene og de generelle føringene og hensynene Innovasjon Norge skal ivareta, samt rapportering av ressursinnsatsen som er knyttet til departementenes budsjettposter. Når det gjelder rapportering av aktiviteter som omfatter programmer og satsinger finansiert over kap. 552, post 72 for 2006 viser vi til aktivitets- og ressursindikatorer under KRDs hovedmål 1 (vedlegg). Departementet har behov for å registrere ressursinnsats og aktivitet på enkeltkommunenivå. Innovasjon Norge skal rapportere innsats på enkeltkommunenivå der innsatsen har et entydig nedslagfelt. I fellessatsinger og satsinger der sluttbruker ikke kan registreres på geografi, ber vi Innovasjon Norge i samarbeid med SIVA, Forskningsrådet, fylkeskommunen og departementet utvikle et opplegg for å registrere geografinedslaget til denne type satsinger i etterkant. Et slikt opplegg må være ferdigstilt til 01.08.06. Når det gjelder geografiregistreringer viser vi til definisjoner gitt i vedlegg 6 b.

Styringsdialog knyttet til kap. 552, post 72

Departementet viderefører styringsdialogen i form av to styringsmøter i 2006. Det første møtet er satt til **15. juni 2006**, og skal i hovedsak fokusere på:

- Rapportering for foregående år. Frist for årsrapport: **28.4.2006**.
- Forslag om videreføring, oppskalering, nedskalering eller utfasing av programmer i 2007. Forslaget skal begrunnes i programmenes bidrag til departementets distrikts- og regionalpolitiske mål. Forslaget skal også synliggjøre konsekvenser og prioriteringer ved uendrede, økte eller reduserte rammer. Frist **28.4.2006**.

Det andre møtet om høsten skal i hovedsak fokusere på:

- Statusrapport: Vi ber om at Innovasjon Norge oversender en kort statusrapport om gjennomførte tiltak og bruk av midlene i henhold til dette brevet med frist **15.10.2006**.
- Budsjettet for år 2007 med utgangspunkt i KRDs målstruktur.
- Budsjettinnspill for år 2008 med utgangspunkt i KRDs målstruktur. Vi ber om at Innovasjon Norge, i henhold til rapporteringskalenderen oversender en skisse til store nye satsinger for 2008 som grunnlag for diskusjon på halvårsmøtet innen **15.10.2006**.

ii) Kap. 551, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling

I forhold til kap. 551, post 60, er det fylkeskommunene som gjennom fylkesplanleggingen skal fastsette egne mål, strategier, oppfølgingskriterier og resultatkrav for bruk av midlene. Disse skal være i samsvar med hovedmålene for programkategori 13.50 og synliggjøres i fylkesplanens handlingsprogram og/eller

regionale/lokale utviklingsprogram. Fylkeskommunenes aktivitetsrapportering til KRD er justert i forhold til nytt målhierarki for programkategori 13.50.

iii) Kap. 551, post 70 Transportstøtte

For 2006 er det avsatt 300 mill. kr over kap. 551, post 70 Transportstøtte. Det som ikke blir utbetalt til transportstøtte i 2006, blir overført til kap. 551, post 61 Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift. I tillegg foreslås en tilsagnsfullmakt på 375 mill. kr. Ordningen er innført i forbindelse med omleggingen av den differensierte arbeidsgiveravgiften, og målet med ordningen er å stimulere til økonomisk vekst i næringssvake områder. Ordningen forvaltes av Innovasjon Norge, Nordland, i tråd med fastsatt forskrift.

Kommunal- og regionaldepartementet notifikerte 4. mai 2005 en utvidelse av det geografiske virkeområdet for den nasjonale transportstøtteordningen samt kumuleringsregler for den nasjonale og fylkeskommunale transportstøtteordningen. I november ble notifikeringen trukket tilbake på bakgrunn av signaler om at ESA ville åpne formell prosedyre. I desember har departementet renotifisert kumuleringen av den nasjonale og fylkeskommunale transportstøtteordningen samt en mindre utvidelse av det geografiske virkeområdet.

Vedrørende rapportering for transportstøtte vises det til eget brev.

VI Oppfølging og kontroll knyttet til kap. 552, post 72

Det skal føres eget regnskap for bruken av midlene. Regnskapet skal føres slik at det til enhver tid går fram hvilke aktører og hvilke prosjekter som er tildelt midler og hvor mye. Både departementet og Riksrevisjonen kan til enhver tid be om innsyn i bruken av midlene.

Krav til årsrapportering og statusrapport er nedfelt i et eget vedlegg (vedlegg 6 a og b).

Innovasjon Norge gjennomfører i 2006 evalueringer av flere programmer, blant annet BiT-programmet, inkubatorstipend, etablererstipend m.v. Etter vårt syn er det svært positivt at virkemiddelaktørene gjennomfører slike evalueringer av egne satsinger og programmer, i samarbeid med departementet. Kravet til evalueringer er forankret i økonomireglementet (§ 16), og er en viktig del av arbeidet med å korrigere innretning, omfang m.v. på tiltakene. Kommunal- og regionaldepartementet vil arbeide videre med spørsmål om hvordan mål og rapporteringssystemet skal utnyttes bedre i lærings- og styringsøyemed. Departementet ønsker i samarbeid med virkemiddelapparatet å videreutvikle felles indikatorer for evalueringer av midler under programkategori 13.50.

VII Annet

Regjeringen er opptatt av å styrke kommunenes rolle i distriktpolitikken og mener kommunale næringsfond er et viktig virkemiddel for å styrke kommunenes muligheter til å drive lokalt næringsutviklingsarbeid. Det er derfor lagt til grunn en samlet ramme på 100 mill. kr til en gjeninnføring av kommunale næringsfond i alle deler av det distriktpolitiske virkeområdet. Midlene til kommunale næringsfond er fordelt til fylkene som en skjønnstildeling, det vil si ikke som øremerkede midler.

I tilskuddsbrevet til fylkeskommunene har departementet gitt uttrykk for at det er viktig at partnerskapet regionalt, i samarbeid med kommunene, blir enig om en ryddig arbeidsdeling mellom kommuner med næringsfond og Innovasjon Norge når det gjelder direkte bedriftsrettet støtte. Departementet er også positiv til at enkelte fylker legger opp til at flere kommuner samarbeider om forvaltningen av fondene. I arbeidet med å gjeninnføre kommunale næringsfond er det viktig at Innovasjon Norge bidrar aktivt inn i de regionale partnerskapene med sin kompetanse og sine erfaringer. Innovasjon Norge bes spille inn forslag og avklare i partnerskapet regionalt, hvordan de ser for seg et fornuftig samarbeid med kommunene for å sikre en god arbeidsdeling for bedriftsrettede saker.

Med hilsen

Åslaug Haga

Vedlegg:

1. Rammefordeling kap. 552, post 72
2. Fordeling av midler over kapittel 551, post 60
3. Felles målstruktur for Innovasjon Norge
4. Rapporteringskalender for Innovasjon Norge
5. Oppdaterte retningslinjer
- 6a. Rapporteringsskjema for kap. 552, post 72 og kap. 551 post 60
- 6b. Definisjoner

Kopi til:

Fiskeri- og kystdepartementet

Fylkeskommunene

Landbruks- og matdepartementet

Nærings- og handelsdepartementet

Riksrevisjonen

Utenriksdepartementet